

به نام خدا

گزارش سخنرانی آقای اعزاز احمد چودری، قائم مقام وزارت خارجه پاکستان¹

این نشست در تاریخ ۱۳۹۵/۵/۱۷ در دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی برگزار شد. در ابتدا آقای دکتر سجادپور، رئیس مرکز آموزش و پژوهش‌های بین‌المللی، ضمن خوش‌آمدگویی به آقای چودری و هیئت همراه ایشان، دوستی میان دو کشور جمهوری اسلامی ایران و پاکستان را قدیمی و عمیق عنوان کرد که جایگاه ویژه‌ای در قلب و ذهن ایرانیان دارد.

آقای چودری ضمن ابراز خرسندی از حضور مجدد در ایران و در دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، با اشاره به قدمت روابط و اشتراکات فرهنگی دو کشور، روابط سیاسی و دیپلماتیک را دوستانه و رو به توسعه ارزیابی نمود و تأکید کرد: ایران و پاکستان همیشه در کنار یکدیگر بوده‌اند و همان‌طور که پاکستان برای ایران مهم است، جمهوری اسلامی ایران نیز برای پاکستان اهمیت ویژه‌ای دارد. از این‌رو روابط میان دو کشور باید گسترش یابد و شاهد تعاملات بیشتر میان نهادهای رسمی و اتاق فکرهای دو کشور باشیم.

وی با بیان این نکته که جهان در حال تحول است و شاهد صف‌بندی‌های جدیدی هستیم، مشکلات و چالش‌های پیش روی جهان امروز را مورد توجه قرار داد. نخستین چالش تروریسم است. وقوع حوادث تروریستی در اروپا نشان می‌دهد که هیچ کشوری از خطر تروریسم در امان نیست. در این میان وضعیت پاکستان نیز نامناسب است و هزینه‌ها زیادی را از حوادث تروریستی متحمل شده است. وی با اشاره به حمله شوری به افغانستان در سال ۱۹۷۹ میلادی و آغاز مقاومت مجاهدین افغان علیه ارتش سرخ افزود: بعد از عقب‌نشینی نیروهای شوروی، بخشی از این مجاهدین وارد خاک پاکستان شده و مشکلاتی به وجود آوردند. این جریان‌های توانستند فعالیت خود را در مناطق قبایلی پاکستان گسترش دهند و نسبت به ایجاد پایگاه اقدام کردند.

در ژوئن ۲۰۱۳ که نواز شریف به قدرت رسید، نخستین چالش پیش روی دولت ایجاد یک اجماع ملی درباره این بود که فارغ از اینکه علت اصلی جنگ چیست، باید با آن مقابله کنیم؟ این اجماع حاصل شد و پس از آن نیروهای نظامی به مقابله با تروریسم پرداخته‌اند که نتایج مثبتی در پی داشته و برخلاف سال‌های ۲۰۰۶ تا ۲۰۱۲ که هر روز شاهد عملیات تروریستی بودیم، در حال حاضر این وضعیت به نحو چشمگیری بهبود یافته است و از این جهت در وضعیت بهتری قرار داریم. وی با تأکید بر اینکه مقامات پاکستان دو تعهد عمده دارند، افزود: تعهد نخست این است که به هیچ تروریستی اجازه نخواهیم داد تا در پاکستان حضور داشته باشد و دومین تعهد ممانعت از استفاده بازیگران از خاک پاکستان برای ارتکاب اعمال تروریستی علیه دیگران است. فکر می‌کنیم که این تعهدات به ما و منطقه کمک می‌کند.

¹ Aizaz Ahmad Chaudhry, Foreign Secretary of I. R. Pakistan

وی احیاء اقتصادی پاکستان را دومین چالش پیش روی دولت این کشور عنوان نمود و خاطرنشان کرد: از سال ۲۰۰۸ که بحران مالی آغاز شد، ناگزیر بودیم تا روی موضوع احیاء اقتصادی پاکستان تمرکز کنیم. اکنون شاهد نتایج مثبت اقتصادی هستیم و پیشرفت‌های خوبی در زمینه اقتصاد داشته‌ایم. اقتصاد پاکستان شاهد ارتقاء رتبه اعتباری^۱، افزایش ذخایر ارز خارجی، کاهش تورم و ایجاد ثبات در اقتصاد کلان بوده است. وی با اشاره به مقوله کمبود انرژی گفت: کمبود انرژی در پاکستان بسیار جدی است و علیرغم اجرای پروژه‌هایی برای تأمین گاز مایع^۲ و نیز ایجاد نیروگاه‌های تولید انرژی مورد نیاز، هنوز مسئله حل نشده است.

چودری با اشاره به ضعف منطقه به لحاظ ارتباطات^۳ و ورود پاکستان به پروژه‌های ارتباطی افزود: پروژه‌هایی مانند «کریدور اقتصادی چین - پاکستان»^۴ و «یک کمربند، یک راه»^۵ در دستور کار دولت پاکستان قرار گرفته است. می‌دانیم که ایران هم به مقوله پروژه‌های ارتباطی توجه دارد. از آنجاکه این پروژه‌ها در توسعه منطقه نقش مهمی ایفا می‌کنند، باید ظرفیت‌های کشورهای منطقه بیش‌ازپیش برای تحقق این پروژه‌ها فعال شوند. اولویت کشور ما توسعه است که مستلزم وجود صلح در پیرامون می‌باشد. وی با اشاره به مشکلات پاکستان در مرزهای این کشور خاطرنشان کرد: در شرق با هند، از شمال غرب با افغانستان و از غرب با ایران همسایه هستیم. با هند مشکلات قدیمی داریم، افغانستان کشوری بی‌ثبات است و تنها از جانب ایران بدون مشکل هستیم. چین نیز در شمال پاکستان قرار دارد که همکاری‌های خیلی خوبی داریم.

اعزاز چودری با اشاره به مقوله افغانستان گفت: نخستین محور پیرامون افغانستان، مسئله صلح در این کشور است. این موضوع که صلح در افغانستان جزء منافع کشورماست، مورد اجماع همه بخش‌ها در پاکستان است و همچنین آن را در جهت منافع کل منطقه می‌دانیم. از این‌رو تلاش خود جهت تحقق صلح در افغانستان را به کار گرفته‌ایم، اگرچه شاهد مواضع خصمانه افغانستان هستیم. ما شرایط پیچیده‌ای که آن‌ها با آن مواجه هستند را درک می‌کنیم، باین‌حال به اعتقاد ما هیچ راه‌حل نظامی برای مشکلات افغانستان وجود ندارد و باید مسائل موجود صرفاً از طریق گفتگو و سایر سازوکارهای مسالمت‌آمیز حل شوند. اگر جنگ پاسخ مشکلات بود، بیش از ۱۵۰.۰۰۰ نظامی ناتو به مدت چهارده سال در افغانستان جنگیدند اما معضلات افغانستان همچنان باقی است. از این‌روست که پاکستان بسیار علاقه‌مند بود تا از فرآیند صلح و آشتی در افغانستان حمایت کند و در این راستا اولین نشست در سازوکار چهارجانبه شامل چهار کشور افغانستان، پاکستان، ایالات متحده و چین و با حضور سران طالبان در هفتم ماه جولای سال گذشته در «مری»^۶ برگزار

¹ Credit Rating

² Liquid Natural Gas

³ Connectivity

⁴ China-Pakistan Economic Corridor (CPAK)

⁵ One Belt, One Road

⁶ Murree

کردیم. در ابتدا موفقیت‌هایی کسب شد. این نخستین بار بود که طالبان با دولت افغانستان پشت یک میز به صورت رودررو گفتگو می‌کردند. این نشست که در ماه مبارک رمضان برگزار شد، از افطار آغاز و تا سحر ادامه یافت. اهمیت این دیدار در این بود که نخستین بار طالبان دولت افغانستان را به رسمیت شناخت. پس از ماه مبارک رمضان که قرار بود دومین دور برگزار شود، خبر مرگ ملا عمر استمرار نشست‌ها را با مشکل مواجه نمود. پس از انتخاب رهبر جدید طالبان نیز شاهد آن بودیم که هواپیماهای آمریکایی رهبر جدید را هدف قرار دادند. ما معتقدیم که افغان‌ها باید کنار هم جمع شوند و بدون دخالت دیگران آینده کشورشان را بسازند. دومین مسئله پیرامون افغانستان، موضوع مدیریت مرزهاست^۱. مرزهای ما و افغانستان در وضعیت مناسبی نیستند و باید به نحو مطلوب‌تری مدیریت شوند. در شرایط فعلی پناهجویان می‌توانند بین دو کشور آزادانه حرکت کرده و عملیات تروریستی انجام دهند و به کشور همسایه برگردند. عبور و مرورها بدون هیچ نظارتی انجام می‌شود. باید این وضعیت را مدیریت کنیم و حرکت آزادانه تروریست‌ها را متوقف نماییم. هم‌اکنون روزانه پنجاه تا شصت هزار نفر بدون پاسپورت، ویزا یا هرگونه مجوزی در مرزهای پاکستان و افغانستان جابجا می‌شوند. تروریست‌ها نیز می‌توانند در این میان بین دو کشور حرکت کنند. ما به دنبال اعمال کنترل بهتر و جدی‌تر هستیم. سومین مسئله، موضوع پناهندگان افغان است. ما بیش از دهه است که میزبان مهاجرین افغان هستیم. اکنون مردم محلی می‌گویند که زمان بازگشت آنان به سرزمینشان فرارسیده است. جامعه بین‌المللی باید شرایط لازم جهت بازگشت آنان را فراهم نماید. باین‌حال ما برای بازگشت آن‌ها به‌زور متوسل نمی‌شویم و از آن‌ها خواسته‌ایم که به کشورشان برگردند.

چودری در ادامه سخنان خود با اشاره به مشکلات پاکستان و هند افزود: علیرغم خواست نخست‌وزیر کشورمان برای داشتن روابط دوستانه با هند، پاکستان و هند هیچ دیالوگی با یکدیگر ندارند. آن‌ها منطق خود را دارند و فکر می‌کنند عناصری از پاکستان به هند رفته و آنجا عملیات تروریستی انجام می‌دهند. این در حالی است که تروریسم مشکل بزرگ‌تری برای ماست. باید سعی کنیم برای مواجهه بهتر با مسائل با طرف مقابل گفتگو کنیم و عدم وجود گفتگو فضای بیشتری به جریان‌های تروریستی می‌دهد. همکاری و تعامل میان دو کشور به‌منظور مقابله با گروه‌های هراس افکن باید در دستور کار قرار گیرد. متأسفانه تاکنون در این زمینه موفق نبوده‌ایم. وی با اشاره به وخامت وضعیت انسانی در «کشمیر تحت اشغال هند»^۲ گفت: وضعیت در کشمیر در حال وخیم‌تر شدن است و مردم این منطقه در وضعیت بدی به سر می‌برند. در هفته‌های اخیر بیش از شصت نفر کشته چهار هزار نفر مجروح شده‌اند. نیروهای هندی مردم را قصابی^۳ می‌کنند. باین‌حال صداهای اندکی از کشورهای اسلامی در این باره برخاسته است و همین‌طور کسانی که شعار حقوق بشر می‌دهند، در مقابل این سبعت علیه مردم بی‌دفاع کشمیر سکوت کرده‌اند. آنچه در کشمیر

¹ Border Management

² Indian-Occupied Kashmir

³ Butchering

اتفاق افتاد یک حرکت و جنبش بومی بود که از شبکه‌های اجتماعی شروع شد. پاکستان حمایت‌های دیپلماتیک و سیاسی خود از مردم کشمیر را افزایش داده به حمایت‌های خود ادامه خواهیم داد اما هیچ‌گاه نیروی نظامی به آنجا اعزام نکرده و نظامی‌گری را تشویق ننموده‌ایم؛ هرچند پاکستان گاهی سعی می‌کند این مسئله را به پاکستان نسبت دهد. در کشمیر آنچه رخ می‌دهد فعالیت یک جنبش بومی است و نه تحریک و فعالیت پاکستان.

آقای چودری با اشاره به مسائل غرب آسیا گفت: در این منطقه شورش‌ها و ناآرامی‌های متعددی در عراق، سوریه، لیبی، تونس، مصر و یمن وجود دارد که بیشتر ناشی از دخالت‌های خارجی است. سیاست پاکستان در این خصوص یک سیاست اصولی است. به‌عنوان مثال ما معتقد به اتخاذ رویکردهای صلح‌آمیز در سوریه هستیم؛ با هرگونه تغییر رژیم در این کشور با هدایت خارجی‌ها مخالفیم و معتقدیم باید تلاش‌ها بر یافتن راه‌حل‌های مسالمت‌آمیز تمرکز یابد.

وی با اظهار نگرانی از تنش‌های موجود میان ایران و عربستان سعودی گفت: عربستان سعودی یکی از نزدیک‌ترین کشورها به پاکستان است که همیشه از ما حمایت کرده است. از سوی دیگر بیش از دو میلیون پاکستانی در عربستان مشغول به کار هستند. حرمین شریفین که در عربستان قرار دارد، بیش از هر چیز برای مردم پاکستان مورد احترام هستند. ایران نیز همسایه نزدیک پاکستان با روابط عمیق تاریخی است. پیام ما به دو کشور این بود که دو کشور ستون‌های جهان اسلام هستند و در شرایط حساس فعلی باید به مسئله وحدت کشورهای مسلمان توجه داشته باشند. نخست‌وزیر ما در ماه ژانویه سال جاری سفری ابتدا به عربستان و سپس به ایران داشت تا بتواند نقش مثبتی جهت ایجاد دوستی میان دو کشور که دو عضو مهم جهان اسلام هستند، ایفا کند اما تلاش‌ها تاکنون موفق نبوده است.

وی سخنان خود را با شعر زیر از اقبال لاهوری به پایان رساند:

تنم گلی ز خیابان جنت کشمیر دل از حریم حجاز و نواز شیراز است

پس از پایان سخنان آقای چودری، آقای دکتر سجادپور ضمن ابراز خرسندی از پیشرفت‌های پاکستان در حوزه‌های مختلف، از حاضران خواستند تا پرسش‌های خود از آقای چودری را مطرح نمایند.

نخستین پرسش توسط آقای اسدی - کارشناس بخش اقتصادی میز پاکستان در وزارت امور خارجه - ضمن ابراز گلایه از سطح پایین تبادلات اقتصادی میان دو کشور خاطر نشان کرد: روابط دو کشور در پایین‌ترین میزان خود قرار دارد. در سفر اخیر آقای روحانی - رئیس‌جمهوری اسلامی ایران - به اسلام‌آباد، دو طرف یادداشت تفاهمی برای ارتقاء روابط تجاری تا سطح پنج میلیارد دلار امضا نمودند. مهم‌ترین تسهیل‌کننده این تفاهم گسترش روابط بانکی میان دو کشور است. علیرغم لغو تحریم‌های بین‌المللی علیه جمهوری اسلامی ایران و گذشت شش ماه از آن، برجام متأسفانه رابطه بانکی میان دو کشور وجود ندارد و سیستم بانکی پاکستان مشارکت لازم در ارائه خدمات بانکی به ایرانیان را ندارد. به نظر می‌رسد که اگر

وضعیت به همین ترتیب باقی بماند، تا چند سال آینده سطح روابط کاهش محسوسی خواهد داشت. به نظر می‌رسد گسترش روابط بانکی میان دو کشور نیازمند اراده سیاسی است و انتظار می‌رود مقامات سیستم بانکی پاکستان را به گسترش روابط با ایران تشویق نمایند.

آقای چودری در پاسخ به پرسش مطرح‌شده خاطرنشان کرد: تردیدی نیست که روابط اقتصادی دو کشور باید گسترش یابد. در چند سال گذشته علیرغم وجود تحریم‌ها، روابط تجاری دو کشور در حدود ۱.۲ میلیارد دلار بوده است. اکنون این رقم حدود سیصد میلیون دلار است که کاهش محسوسی داشته است. این کاهش به دلیل عدم خرید برنج و میوه‌های پاکستانی توسط طرف‌های ایرانی در حال حاضر است. معتمد دلیل این وضعیت لزوماً موانع بانکی نیست و مشکلات دیگری نیز وجود دارد.

مشکلی که با آن مواجهیم این است که پیام‌هایی از آمریکا و سایرین به بانک‌های ما می‌رسد که مثبت نیستند. بانک مرکزی پاکستان به محض اعلام برجام یک بخشنامه قانونی^۱ منتشر کرد و همه تحریم‌ها را برداشت. با این حال بانک‌ها قدری هراس دارند. دیروز آقای دکتر ظریف می‌گفت که آمریکا محدودیت‌هایی را برای دوازده بانک معتبر اروپایی اعمال کرده است که مربوط به قبل از توافق است اما به نوعی ادامه یافته‌اند. امیدوارم این بانک‌ها اطمینان لازم را کسب کرده و همکاری را آغاز کنند، چون ما هم مانند شما به آن‌ها نیاز داریم. وی افزود: دو کشور باید از در کنار یکدیگر باشند و از گسترش روابط بهره‌مند شوند. بدین منظور طبیعتاً به کانال‌های بانکی نیاز داریم. از جانب ما نیز اراده سیاسی وجود دارد. بانک مرکزی دستورالعمل‌های لازم را دریافت کرده است اما بانک‌ها قدری احتیاط می‌کند چراکه آن‌ها باید با بازیگران متعددی تعامل داشته باشند و پیام‌های مثبتی از همکاری با ایران دریافت نمی‌کنند. همه باید به برجام احترام بگذارند. متأسفانه تحریم‌ها روی کاغذ و در لفظ برداشته شده‌اند. نه تنها بانک‌های ما بلکه حتی بانک‌های اروپایی هم مشکلاتی برای کار کردن با ایران دارند که امیدواریم به‌زودی حل شوند.

سپس آقای دکتر سلطانیه - سفیر پیشین جمهوری اسلامی ایران در مقر اروپای سازمان ملل متحد - با اشاره به «ابتکار سه‌جانبه^۲» شامل جمهوری اسلامی ایران، پاکستان و افغانستان با همکاری سازمان ملل متحد خاطرنشان کرد: این ابتکار منشأ عملیات مشترک موفقی میان سه کشور بود. علیرغم فراز و فرودهای این ابتکار اما مجموعاً همکاری خوبی بود و در حال تعمیم به سایر کشورها از جمله جمهوری‌های آسیای مرکزی بود. چرا از مدل‌های مشابه برای گسترش همکاری، کنترل مرزی یا همکاری‌های امنیتی استفاده نمی‌شود؟

در پاسخ آقای چودری با اشاره به اهمیت کنترل مرزی و جابجایی تروریست‌ها در دو سوی مرز خاطرنشان کرد: برخی از این تروریست‌ها در بلوچستان و مناطق قبایلی پاکستان و برخی در استان سیستان

¹ Statutory Regulatory Order

² Triangle Initiative

و بلوچستان ایران ایجاد می‌شوند. وی با تأکید بر وجود ترتیبات و توافقات دوجانبه از جمله کمیسیون امنیت مرزی^۱ گفت: ترتیبات موجود بایستی بیش‌ازپیش فعال شوند و تعاملات مستقیمی میان مقامات دو کشور برای رفع موانع شکل گیرد. فکر می‌کنیم که نشست‌های کمیته مرزی بسیار مهم است. وی با تأکید بر وجود اراده سیاسی در دو کشور گفت: فکر می‌کنیم که به‌طور دوجانبه می‌توانیم مشکلاتمان را حل کنیم و سازمان ملل یا سایر کارگزاری‌ها نمی‌توانند کمک شایانی در تثبیت مرزها به ما داشته باشند. آنچه باید مورد توجه قرار گیرد، فعال شدن و تقویت سازوکارهای موجود است. بنابراین معتقدم برای مرزهای ایران و پاکستان نیازی به وجود سازوکارهای چندجانبه وجود ندارد.

در ادامه آقای دکتر امینیان - استاد دانشکده روابط بین‌الملل - ضمن ابراز خرسندی از توفیقات پاکستان در مبارزه با تروریسم گفت: شما به‌درستی گفتید که تروریست‌ها هیچ مذهبی ندارند. واقعیت این است که تروریست‌ها از مذهب سوءاستفاده می‌کند. متأسفانه افراطی‌گری و وهابی‌گری در پاکستان اجازه دارند که از برخی مبانی مذهبی و اجتماعی استفاده کنند؛ آن‌ها مساجد متعددی دارند و مساجدی هم در حال ساخت دارند. این وضعیت مشکلات متعددی را در حال و آینده ایجاد خواهد کرد. مضافاً اینکه این وهابی‌گری و افراط‌گرایی از بیرون و توسط برخی کشورها حمایت می‌شود.

آقای چودری در پاسخ به این پرسش با اشاره به تعهدات دوگانه حکومت پاکستان در قبال مقوله تروریسم گفت: دلایلی متعددی برای باقی ماندن تروریسم در پاکستان وجود دارد. همان‌طور که اشاره کردید وهابی‌گری، حمایت‌های خارجی، برخی جریان‌های افراطی، و نیز وجود گزارش‌های امنیتی مبنی بر وجود حمایت خارجی از شیعیان پاکستان می‌تواند بخشی از این دلایل باشند. از این جهت است که نگران مسائل طایفه‌ای هستیم. چراکه هم شیعه و هم سنی داریم. ما بدون اینکه توجهی به شیعه یا سنی بودن افراد داشته باشیم، در پاکستان بزرگ‌شده‌ایم اما در سال‌های اخیر برخی گروه‌ها با تأکید بر مسائل مذهبی و طایفه‌ای مشکلاتی را ایجاد نموده‌اند.

ما در اجرای تعهدات خود، علیه دو گروه عمده شروع به اعمال فشار کردیم: نخست، گروه «تحریک طالبان پاکستان»^۲ و دوم، همه سازمان‌های طایفه‌ای از جمله لشکر جهنگوی و سایر گروه‌ها. ما هیچ استثنایی قائل نشدیم چراکه این گروه‌ها هماهنگی و یکپارچگی مردم در پاکستان را از بین می‌برند. از این رو به هیچ‌یک از این گروه‌ها اجازه ادامه حیات نداده‌ایم. به خاطر دارید که رهبر لشکر جهنگوی - ملک اسحاق - و بسیار دیگر کشته شدند. این بخش مهمی از تعهد و اولویت نخستمان بود. علاوه بر این منابع تأمین مالی آن‌ها از خارج را نیز قطع کرده‌ایم. ما در این باره بسیار جدی هستیم. به همین دلیل هم شاهدیم که در دو

¹ Border Security Commission

² Tehrik-i-Taliban Pakistan (TTP)/ Taliban Movement of Pakistan

سال گذشته محرم‌های امنی داشته‌ایم. باید تلاش کنیم تا جوامع اسلامی متحد باشند و مسائل طایفه‌ای میان مسلمانان تفرقه ایجاد نکنند.

سپس آقای پاک پرور - مدیر گروه آسیای مرکزی و قفقاز دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی - با اشاره به حضور خود در پاکستان و اقداماتی که آن زمان در دست اقدام بود، سوالاتی را مطرح کردند:

۱- با توجه به اینکه موانع همکاری دو کشور پیرامون «خط لوله صلح»^۱ برطرف و توافقات نهایی حاصل شده بود، ایران میلیاردها دلار صرف ایجاد خطوط انتقال گاز در سرزمین خود تا مرز پاکستان کرده است اما هنوز تصمیمی از جانب پاکستان اتخاذ نشده است. این پروژه برای هر دو کشور دارای اهمیت است و مورد بی‌توجهی واقع شده است. همچنین ایران آمادگی لازم جهت انتقال انرژی الکتریسیته به پاکستان را دارد اما شما آن را از طریق پروژه «کاسا ۱۰۰۰» دریافت می‌کنید. چه موانعی پیش روی این همکاری‌ها وجود دارد؟

۲- همکاری چین و پاکستان در سطح راهبردی است و چین سرمایه‌گذاری قابل‌توجهی در بندر گوادر^۲ انجام داده است. آیا پاکستان پایگاه نظامی در اختیار چین قرار داده است؟

۳- علیرغم توفیق‌هایی که پاکستان در مواجهه با طایفه‌گرایی داشته و به آن اشاره کردید، شاهد آن هستیم که هنوز برخوردهای بدی با شیعیان صورت می‌گیرد و زواری که برای زیارت به مشهد می‌آیند، مورد حمله و تهاجم قرار می‌گیرند.

۴- پاکستان طالبان را به طالبان خوب و طالبان بد تقسیم کرده است. شما طالبان پاکستان را «بد» و طالبان افغانستان را «طالبان خوب» می‌دانید. مبنای این تقسیم‌بندی چیست؟

۵- پاکستان کشوری بزرگ با جمعیت حدود دویست میلیون نفر است و این جایگاه مهمی به کشور شما داده است. به نظر می‌رسد این ظرفیت عظیم می‌تواند نقش مهم‌تری در جهان اسلام و امور آن داشته باشد.

آقای چودری راجع به خط لوله صلح با اشاره به موانع ایجادشده ناشی از تحریم‌ها خاطرنشان کرد: ما علاقه‌مند بودیم که کار به سرعت انجام شود اما وجود تحریم‌ها سبب شد که شرکت‌ها علاقه‌ای به پیوستن به کنسرسیوم مربوطه نداشته باشند. یک شرکت چینی هم برای فعالیت ابراز علاقه کرد اما نهایتاً حاضر به همکاری نشد. با این حال ما راه‌حلی پیدا کردیم و با طرف ایرانی مطرح کرده‌ایم بدین ترتیب که کار را در دو مرحله انجام دهیم: نخست خط لوله‌ای به طول هفتصد کیلومتر از گوادر تا «نواب‌شاه»^۳ - که خط اصلی

^۱ Iran-Pakistan Pipeline (IP Pipeline) / Peace Pipeline

^۲ Gwadar Port

^۳ Nawabshah

خطوط گاز پاکستان در آنجاست - ایجاد کنیم^۱ و در مرحله بعد از گوادر تا مرز ایران که حدود هفتاد کیلومتر است^۲، خط لوله احداث شود. بدین ترتیب مشکل خط لوله مرتفع خواهد شد. الکتریسیته نیز بسیار مهم است و قبلاً از برخی شهرهای بلوچستان واردات داشته‌ایم. ما به الکتریسیته و سایر انواع انرژی نیاز داریم و «کاسا ۱۰۰۰» و تاپی به‌تنهایی نمی‌توانند تأمین‌کننده نیاز انرژی پاکستان باشند. وی در پاسخ به دومین پرسش مطرح‌شده گفت: پاکستان هیچ پایگاه نظامی به چین نداده است و این سخن گمانه‌زنی است. گوادر بندری است که برای اهداف تجاری است. در همین بندر البته نیروی دریایی پاکستان یک پایگاه دریایی ایجاد کرده است.

آقای چودری با اشاره به مسئله شیعیان پاکستان خاطرنشان کرد: معتقدیم شیعه و سنی هر دو شهروندان پاکستان هستند و معتقدیم برای هیچ کشوری شایسته نیست که سخنگوی شیعیان پاکستان باشد. همچنین نی دانیم که متأسفانه بخشی از این افراد در سوریه در حال جنگ هستند. فارغ از هر ملاحظه‌ای، هر شهروند پاکستان با هر مذهبی، پاکستانی است و از حقوق برابر با دیگران برخوردار است. اگر کسانی باشند که بخواهند ایجاد مشکل کنند، با آن‌ها برخورد می‌کنیم. وی در پاسخ به سؤال چهارم گفت: هر گروهی که بخواهد به مذاکرات صلح و آشتی بپیوندد، طالبان خوب است و هر گروهی که بخواهد به زور متوسل شود و مردم بی‌گناه را بکشد، طالبان بد است. ما پیام خود را به طالبان به‌صورت عمومی و خصوصی منتقل کرده‌ایم که اگر خشونت به خرج دهید و مردم را بکشید، از نظر ما «بد» هستید. این سیاستی است که ما دنبال کرده‌ایم و ادامه خواهیم داد.

وی در پاسخ به آخرین پرسش با اشاره به رویکرد پاکستان نسبت به یمن، عراق و سوریه خاطرنشان کرد: ما معتقدیم مسائل منطقه راه‌حل نظامی ندارد و گذشت زمان نیز این را نشان داده است. امروز میلیون‌ها سوری آواره شده و هزاران نفر جان خود را از دست داده‌اند. ما معتقدیم راه‌حل معضلات موجود اتخاذ رویکردهای مسالمت‌آمیز و احترام به خواست‌ها و حقوق یکدیگر است. ما این پیام را به جهان اسلام داده‌ایم و آن را تکرار می‌کنیم.

آخرین سؤال در مورد «مدارس دینی^۳» در پاکستان مطرح شد. بر اساس آخرین آمار حدود بیست هزار مدرسه در پاکستان وجود دارد که توسط عربستان سعودی تأمین مالی می‌شود. آن‌ها به نسل جوان تعالیم وهابیت را آموزش می‌دهند که کاملاً متفاوت از مذهب اهل تسنن است. تعداد این مدارس دقیقاً چقدر است و چه فعالیتی می‌کنند؟

^۱ بر اساس اخبار منتشرشده، قرارداد احداث این خط لوله در جریان سفر «شی جین‌پینگ» رئیس‌جمهوری چین به اسلام‌آباد در ماه آوریل سال ۲۰۱۵ با یک شرکت چینی منعقد شده است. هزینه احداث این خط لوله حدود سه میلیارد دلار ارزیابی شده که توسط یکی از شرکت‌های تابعه شرکت ملی نفت چین (CNPC) ظرف مدت سی ماه اجرا خواهد شد.

^۲ بر اساس گفته شاهد خاقان عباسی - وزیر نفت و منابع طبیعی پاکستان - طول خط لوله انتقال از بندر گوادر تا مرز ایران هشتاد کیلومتر است که توسط دو شرکت پاکستانی SNGPL و SSGC، پیش از تکمیل خط لوله گوادر - نوانشهر احداث خواهد شد.

^۳ Madrassas

آقای چودری در پاسخ به این پرسش با اشاره به عملیات نظامی در وزیرستان شمالی و مناطق قبایلی پاکستان و نیز طراحی «برنامه اقدام ملی»¹ گفت: در این برنامه همه اقداماتی که باید برای به حاشیه راندن، قطع کردن منابع مالی و ممانعت از اقدامات افراط‌گرایانه آن‌ها در دستور کار قرار گیرد، آمده است. در این برنامه بیست نکته قید شده است که برخی از آن‌ها مشخصاً معطوف به «مدارس دینی» است. همچنین تمام اقدامات لازم برای ممانعت از ارسال کمک‌های مالی به آن‌ها انجام شده است. باین حال کانال‌های غیررسمی برای حمایت مالی وجود دارد. از این‌رو نظارت‌های جدی‌تر اعمال کرده‌ایم. به‌عنوان مثال در لاهور از سه مدرسه سنی و یک مدرسه شیعه بازدید کردیم. سؤالی که از همه آن‌ها پرسیدیم این بود که منابع مالی‌شان را بیان کنند. در مورد سیلابس‌های‌شان توضیح دهند. سیلابس‌ها چگونه تنظیم شده‌اند؟ و سؤالاتی از این جنس که رویه جدید حکومت برای نظارت بر عملکرد مدارس دینی است. همه این اقدامات برای حفظ هماهنگی میان گروه‌های مختلف است. وضعیت فعلی میراث دوره جهاد در افغانستان است که باید آن را مدیریت کنیم.

¹ National Action Plan (NAP)